

**Som Vælgere — saa Valg. Kvalitetsmetoden.** Af Overretssagfører JOHAN PEDERSEN, Aarhus 1903. Det jydsk Forlag.

Det er en velkendt Sag, at man i vore Dage finder langt større Interesse for de almindelige Valg, end Tilfældet var for blot en Menneskealder siden; — hvad enten Talen er om Valg til de lovgivende Forsamlinger, til de kommunale Tillidshverv eller til Ledelsen af mere private Anliggender, overalt kan man vente, at Vælgerne møder frem i ganske anderledes stort Antal end før.

Denne stigende Interesse for offentlige Anliggender tør naturligvis i første Række betragtes som et glædeligt Vidnesbyrd om den stigende Kultur, men nægtes kan det ikke, at Medaljen ogsaa har sin Revers, der ikke altid er saa tiltalende og ideel, som man kunde ønske.

Sagens Lysside, den vaagnende Forstaaelse af og Interesse for det, der rører sig i Tiden, har selvfølgelig mange Grunde, i første Række kan man vel nævne Højskolerne og den Uendelighed af Møder og Foredrag af forskellig Art, der imellem Aar og Dag holdes rundt om i Landet, og som en af Hovedgrundene til Sagens Skyggeside, tror jeg, man maa nævne den direkte Agitation, der ind under et spændende Valg kun altfor ofte tager Sigte paa dette ene at skaffe Stemmer; — Oplysningsarbejdet gaar ud paa at skabe uafhængige Meninger og Mænd, Agitationsarbejdet skaber mange afhængige Meninger, det er de vaklende Standpunkter, man fra alle Sider søger at faa fat i, mere ved Overtalelse end egentlig Overbevisning.

Denne Ulæmpe kan sikkert for en stor Del tilskrives de almindeligt anvendte Valgmetoder. Ikke alene ved Enkelvalg og Listevalg, men ogsaa ved Forholdstalsvalg maa den enkelte Vælger Gang efter Gang indordne sig under Partistandpunktet, hvis ikke han vil risikere, at Stemmen spildes; Spørgsmaalet om Stemmernes Fordeling bliver en Slags Beregningskunst, hvor det Parti, der regner bedst og bedst forstaaer at vejre Stemningen, har en væsentlig Fordel, der ikke saa sjældent bringer Sejren

**Som Vælgere — saa Valg. Kvalitetsmetoden.** Af Overretssagfører JOHAN PEDERSEN, Aarhus 1903. Det jydsk Forlag.

Det er en velkendt Sag, at man i vore Dage finder langt større Interesse for de almindelige Valg, end Tilfældet var for blot en Menneskealder siden; — hvad enten Talen er om Valg til de lovgivende Forsamlinger, til de kommunale Tillidshverv eller til Ledelsen af mere private Anliggender, overalt kan man vente, at Vælgerne møder frem i ganske anderledes stort Antal end før.

Denne stigende Interesse for offentlige Anliggender tør naturligvis i første Række betragtes som et glædeligt Vidnesbyrd om den stigende Kultur, men nægtes kan det ikke, at Medaljen ogsaa har sin Revers, der ikke altid er saa tiltalende og ideel, som man kunde ønske.

Sagens Lysside, den vaagnende Forstaaelse af og Interesse for det, der rører sig i Tiden, har selvfølgelig mange Grunde, i første Række kan man vel nævne Højskolerne og den Uendelighed af Møder og Foredrag af forskellig Art, der imellem Aar og Dag holdes rundt om i Landet, og som en af Hovedgrundene til Sagens Skyggeside, tror jeg, man maa nævne den direkte Agitation, der ind under et spændende Valg kun altfor ofte tager Sigte paa dette ene at skaffe Stemmer; — Oplysningsarbejdet gaar ud paa at skabe uafhængige Meninger og Mænd, Agitationsarbejdet skaber mange afhængige Meninger, det er de vaklende Standpunkter, man fra alle Sider søger at faa fat i, mere ved Overtalelse end egentlig Overbevisning.

Denne Ulæmpe kan sikkert for en stor Del tilskrives de almindeligt anvendte Valgmetoder. Ikke alene ved Enkelvalg og Listevalg, men ogsaa ved Forholdstalsvalg maa den enkelte Vælger Gang efter Gang indordne sig under Partistandpunktet, hvis ikke han vil risikere, at Stemmen spildes; Spørgsmaalet om Stemmernes Fordeling bliver en Slags Beregningskunst, hvor det Parti, der regner bedst og bedst forstaaer at vejre Stemningen, har en væsentlig Fordel, der ikke saa sjældent bringer Sejren

hjem paa Trods af andre Partiers vitterligt overlegne Stemmetal og større Tilslutning i Befolkningen. — Agitation og Beregning faar i saa Fald faktisk større Betydning end Vælgernes Overbevisning.

At der heri ligger en betydelig Fare for at gøre den fri og almindelige Valgret mere eller mindre betydningsløs er umiddelbart indlysende. — Det er Vrangside af den almindelige Valgret, saaledes som den praktiseres.

Under disse uheldige Forhold, som vi faktisk lider under, hver Gang et Valg staar for Døren, har den lille Afhandling, hvis Titel er anført i Overskriften, en ganske betydelig Interesse; — kort og klart paaviser den de Meningsløsheder, de almindelige Afstemningsmetoder saa ofte giver Anledning til, og her synes det nærmest at maatte regnes for Smaating, at man til et Folketingsvalg opstiller 4 Kandidater, der af 100 Stemmer faar henholdsvis 22, 27, 17 og 34, hvorefter den sidste erklæres for valgt, skønt han kun har opnaaet Tredjedelen af Stemmerne, og selv om de øvrige to Tredjedele af Vælgterne faktisk foretrækker enhver anden af de 3 Kandidater, der ikke bliver valgt. Langt værre synes f. Eks. et Byraadsvalg, hvor der imellem 13 Kandidater skal vælges 7, og hvor man uden i nogen Maade at ødsle med Stemmerne akkurat opnaar at kassere de 6, der i Virkeligheden er størst Enighed om at vælge; og Fejlen er som sagt ikke Vælgernes, det er den Maade, hvorpaa Stemmetællingen finder Sted, der er Skyld i hele Ulykken.

Her kommer man imidlertid til Afhandlingens positive Side, idet den ikke alene kritiserer de anvendte Metoder, men ogsaa anviser de Veje, man kan gaa for at opnaa et bedre Resultat — nemlig det, at Vælgterne til enhver Tid kan stemme efter deres bedste Overbevisning uden Fare for, at Stemmerne spildes, og uden Nødvendighed af at kaste Stemmerne paa en Kandidat, man synes mindre godt om, saalænge der er Mulighed for at faa valgt den, man synes bedre om.

Selvfølgelig er der ingen Anledning til her at komme

ind paa en detailleret Fremstilling af de i Afhandlingen nedlagte Tanker, og jeg skal derfor nøjes med i al Korthed at fremdrage de Hovedprinciper, hvorpaa Kvalitetsvalgene kommer til at hvile, idet jeg iøvrigt anbefaler enhver at gøre sig bekendt med den lille tankeklare Bog, der efter min Formening tør betragtes som en Forløber for en kommende Reform af de nu anvendte Valgmetoder.

Set fra Vælgernes Side bliver Fremgangsmaaden den, at enhver paa sin Stemmeseddel opfører Navnene paa de Kandidater, han ønsker at stemme paa, og i den Orden, hvori han ønsker at se dem valgt: — Lad os antage, at han helst stemmer paa A, dernæst paa B o. s. v., hans Stemmeseddel kommer da til at se saaledes ud: A, B, C, D o. s. v., medens en anden Vælger foretrækker Kandidaterne i Rækkefølgen C, D, B, A o. s. v. Dermed er Vælgerne færdige, og ret beset er de Fordringer, der her stilles til dem, maaske ikke engang saa store som det, der for Tiden fordres, idet man utvivlsomt i mange Tilfælde langt lettere vil kunne opgive, i hvilken Orden man kunde ønske Kandidaterne valgt, end man kan træffe sit Valg af de enkelte, man bør stemme paa, naar Afstemningen som nu finder Sted under Trykket af, at Stemmen er spildt, dersom ikke et tilstrækkeligt Antal stemmer netop paa samme Maade; — det er denne direkte Afhængighed af andres Stemmeafgivning, man ved Kvalitetsmetoden faar Midler til at slippe udenom.

Dette Resultat fremkommer paa den Maade, at man ved Stemmeoptællingen tager Hensyn til den Orden, hvori Kandidaternes Navne er opført paa Sedlerne; man noterer først alle dem, der staar som Nr. 1, og saafremt det fornødne Antal Kandidater allerede derved opnaar Flertal af de afgivne Stemmer, er Valget færdigt; — i modsat Fald medregnes ogsaa de Navne, der staar som Nr. 2 paa Stemmesedlerne, og saaledes gaar man videre, indtil Valget er afgjort. Denne Optællingsmaade medfører selvfølgelig et noget forøget Arbejde for Stemmetællerne,

men ved Siden af de Fordele, der opnaas, er den Smule Ulejlighed utvivlsomt for intet at regne: — Tryghed og Retfærdighed for maaske Tusender af Vælgere giver rigelig Erstatning for et Par Timers Ekstraarbejde for nogle faa Stemmeoptællere.

Rent teoretisk har man indvendt, at en saadan Afstemningsmetode vilde kræve, at der maatte tillægges Navnene en bestemt Vægt efter den Plads, de staar paa — f. Eks. saaledes, at medens man regnede første Navn til fuld Værdi, skulde Nr. 2 kun regnes halvt, d. v. s., at der paa anden Omgang skulde to Stemmer til at veje op mod en Stemme af første; men praktisk set vilde en saadan Ordning næppe kunne gennemføres, og dertil kommer, at den sikkert ikke vilde være saa betryggende for Vælgerne; for dem er det af største Betydning, at dersom den, de helst ønsker valgt, faktisk ikke kan blive valgt, at deres Stemmer da med usvækket Virkning kan kastes over paa Nr. 2, og atter om nødvendigt paa Nr. 3 o. s. v. — Netop derved faar Vælgerens Stemme den Betydning, han med Rette kan forlange.

Det er umiddelbart indlysende, at et Valg, der foretages efter de her antydede Principer, vil komme til at give et ganske anderledes paalideligt Billede af Vælgernes Standpunkt, end Tilfældet er med de nu almindelige Afstemningsmetoder; Vælgeren vil til enhver Tid kunne stemme efter sin Overbevisning, uden Fare for at Stemmen spildes, og uden at han har nødig først at spørge sin Nabo eller sit Parti, hvordan han nu bør anvende sin Stemme. — Meget Valgberegning og usund Agitation vil kunne undgaas, og dermed er en af den almindelige Valgrets Skyggesider fjernet, hvorved dens Lyssider faar Lov at komme saa meget desto klarere frem.

N. P. Jensen.